

Vejledning om håndtering af oplagret, uforarbejdet korn og andre afgrøder forurenede med fæces, urin m.m. fra skadedyr

Introduktion og afgrænsning:

Nedenstående retningslinjer er målrettet virksomheder i led efter primærproduktionen og drejer sig udelukkende om oplagret uforarbejdet korn og andre uforarbejdede afgrøder til fødevarer eller foder, som er forurenede med fæces, urin og evt. andre efterladenskaber fra skadedyr.

Såfremt korn og andre afgrøder, der ligger på et lager hos en fødevarer-/fodervirksomhed, ikke på forhånd er klassificeret som enten fødevarer eller foder, skal det både overholde den generelle foder- og fødevarerlovgivning. Når korn er klassificeret til foderkorn må det aldrig anvendes til fødevarerformål. Nedklassificeres kornet til fx brændsel, må kornet aldrig senere anvendes som hverken fødevarer eller foder.

Det bør dog bemærkes, at virksomheder kan foretage en sædvanlig behandling af korn, som er blevet uundgåeligt forurenede under primærproduktionen, således at den under primærproduktionen tilførte forurening fjernes uden at kornet dermed mister muligheden for at kunne klassificeres som enten fødevarer eller foder.

Såfremt afgrøden er kontamineret med skimmelsvamp, og der dermed er konkret risiko for, at den indeholder mykotoksiner, eller hvis kornet er forurenede på anden måde fx indeholder rester af ulovlige pesticider eller pesticidrester over en grænseværdi, er der tale om andre problemstillinger, der ikke omtales her.

Skadedyrskontaminering på oplagringsfaciliteter:

Hvis der er spor af skadegørere fx fæces, urin m.m. i kornet og/eller andre afgrøder, skal den ansvarlige virksomhed gøre følgende:

- Kornet/andre afgrøder sættes straks i karantæne, så al videre brug/udlevering stoppes, indtil det er afklaret, om produktet fortsat er af en kvalitet, så det kan anvendes til fødevarer/foder.
- Der lægges ikke yderligere partier af korn/afgrøder ind på lageret, hvis disse partier tænkes markedsført som fødevarer eller foder.
- Det sikres uden ophold, at oplagringsfaciliteten er tilstrækkeligt skadedyrssikret, herunder at adgangen for skadedyr er stoppet, så der ikke sker yderligere kontaminering af partiet.
- Skadens omfang beskrives til brug for virksomhedens risikovurdering, herunder omfanget af kontamineringen med fæces og urin m.v. Alle relevante faktorer skal indgå i risikovurderingen, herunder som minimum følgende:
  - Partiets indhold af vand og herunder risikoen for tilstedeværelse og opformering af sygdomsfremkaldende bakterier fra fæces og især urin skal indgå i risikovurderingen.
  - Risiko for, at fæces i produktet kan indeholde rottegift

- De fysiske forhold på lageret, da fx utilstrækkeligt vedligehold af lagerfaciliteter kan medføre indtrængen af vand, som udgør en konkret risiko i tilfælde af tilstedeværelse af leptospira-bakterier i rotteurin. Dannelse af kondens kan tilsvarende udgøre et problem.
- Det afklares, om Fødevarestyrelsen skal informeres pga. anmeldepligt og eventuelt involveres yderligere (mht. prøvetagning, analyse, besigtigelse i forbindelse med frigivelse til brug i fødevarer hhv. foder). Retningslinjerne fremgår af Fødevarestyrelsens tilbagetrækningsvejledning: <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Vejledninger/Tilbagetrækningsvejledningen/Sider/default.aspx>
- Det afklares, om eventuelle aftagere af det skadedyrsforurenede produkt skal orienteres.

Vurdering af muligheden for at kunne benytte en del af partiet eller muligheden for at kunne foretage en rensning.

Virksomheden skal vurdere om og hvordan, det evt. vil være muligt at foretage en separation af partiet, så den forurenede del af partiet udskilles.

Det er afgørende at vurdere og beskrive partiet med henblik på at vurdere, om der er risiko for, at partiet også er forurenede nede i bunken, eller om der alene er tale om overfladeforurening.

Det skal derfor afklares om:

- hele partiet er lagt ind på lageret i én arbejdsgang, eller om det er lagt ind ad flere omgange og hvornår dette er sket,
- partiet har været flyttet rundt, så overfladen kan være blandet med det underliggende efter forureningen.

Der skal i vurderingen også tages hensyn til rapporter fra skadedyrsbekæmpelsesfirmaet og/eller virksomhedens egne registreringer om forekomst af skadedyr i og omkring lageret.

Virksomhedens vurdering skal bruges til at afgøre, om det kan godtgøres, at det fx er tilstrækkeligt at fjerne det øverste lag af bunken eller en delmængde i et hjørne, såfremt der er tale om en overfladeforurening.

Virksomheden skal i så fald kunne redegøre for, hvor meget og hvilke dele af kornet, det vil være tilstrækkeligt at fjerne, samt fastlægge en procedure/handlingsplan for selve arbejdet med at udskille/fjerne den forurenede del af partiet.

Fødevarelovgivningen tillader kun udskillelse af den forurenede del af partiet og ikke en rensning af partiet. Hvis den forurenede del af partiet ikke kan separeres, således at restpartiet kan anses for at opfylde kravene i fødevarelovgivningen, kan det ikke anvendes som fødevarekorn.

Det kan i så fald vurderes om kornet/anden afgrøde kan anvendes som foder. Det er muligt, hvis partiet efter behandling/rensning vil kunne opfylde kravene i foderlovgivningen. Retningslinjerne for dette fremgår nedenfor.

Hvis partiet ikke kan opfylde betingelserne for anvendelse som fødevarer eller foder, kan det anvendes til andre formål, fx til brændsel.

Særligt for korn og andre afgrøder til foder

Hvis der er grund til at antage, at partiet også er forurenede nede i bunken, skal virksomheden vurdere, om og hvordan det evt. vil være muligt at behandle/rense partiet, så det efterfølgende vil kunne opfylde kravene i foderlovgivningen.

Hvis det forventes, at en behandling/rensning af kornet eller anden afgrøde, kan være tilstrækkelig til at partiet vil kunne opnå sædvanlig handelskvalitet og dermed kunne anvendes som foder, skal virksomheden udarbejde en handlingsplan for hele partiet, evt. med en differentieret plan for de forskellige delpartier.

Ved anvendelse til foderformål er det en forudsætning, at virksomheden er registreret som fodervirksomhed eller snarest bliver det.

Udarbejdelse af plan for udskillelse/fjernelse eller behandling/rensning

Følgende skal fremgå af planen:

- Beskrivelse af forureningen, og hvor forureningen er placeret.
- Hvilken håndtering og evt. behandling, partiet skal gennemgå og procedure/r herfor.
- Hvis kun en delmængde af kornet skal fjernes med henblik på videre behandling eller kassation, skal det fremgå hvorfra, hvor meget og hvordan denne del kan fjernes uden det blandes sammen med resten af partiet (fx hvis kornet skrider i forbindelse med, at man fjerner den forurenede del).
- Hvis flytning af kornet/anden afgrøde er en nødvendig del af planen, skal procedure for forsvarlig flytning beskrives. Eventuel inddragelse af eksterne parter bør angives.
- En redegørelse med virksomhedens argumentation for, at planen for separation eller behandling/rensning er tilstrækkelig, så der er sikkerhed for, at kornet eller den del af kornet, der forventes anvendt til fødevarer eller foder, opfylder kravene i fødevarer- hhv. foderlovgivningen.
- Hvordan virksomheden har tænkt sig at dokumentere, om kornet/anden afgrøde, der tænkes markedsført, lever op til kravene i fødevarer- hhv. foderlovgivningen. Ved analyse af kornet/anden afgrøde beskrives metode for prøvetagning og analyse (fx metode for visuel kontrol eller teknisk analyse). Eventuel inddragelse af eksterne parter bør angives.
- Procedure for den mængde, der skal kasseres eller markedsføres på anden vis end som foder/fødevarer (fx hvordan og hvor dette opbevares).

Virksomheden skal kunne fremlægge den vedtagne plan for håndtering af alle partiets dele samt dokumentation for, hvordan virksomheden har ageret bl.a. i forhold til de ovenstående forhold.

Efter separationen eller behandlingen/rensningen er gennemført, skal virksomheden vurdere, om partiet eller delpartiet har opnået en kvalitet, der opfylder kravene i fødevarerlovgivningen eller foderlovgivningen. Vurderingen skal tage højde for om udskillelse og/eller behandlingen er blevet gennemført efter planen og uden afvigelser og inddrage resultaterne af de undersøgelser, der er gennemført. Vurdering og beslutning inkl. begrundelse skal dokumenteres.